

номічну діяльність (*наприклад, порушення порядку випуску та обігу цінних паперів*), завдаючи цим істотну шкоду економічним інтересам держави, юридичним і фізичним особам чи економіці країни в цілому. Злочинці за рахунок протиправних дій отримують надприбутки, або інші економічні вигоди (*рис. 1*). При цьому, таку злочинну економічну діяльність, незважаючи на те, що вона має множинність епізодів злочину, складно вчашно виявити. Жертва економічного злочину, як правило, тільки через певний період часу відчує, що її інтересам була нанесена шкода і лише після цього вживатиме активних дій захисту. За таких умов економічні злочини набувають форми загрози економічній безпеці держави.

1. Бандурка О.М. Основи економічної безпеки: підручник / О.М. Бандурка, В.Є. Духов, К.Я. Петрова, І.М. Червяков. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – С. 28–55.

2. Економічні злочини: попередження і боротьба з ними: міжвідомчий науковий збірник / за ред. А.І. Комарової та ін. – К., 2001. – Т. 25. – 820 с.

3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 3-тє вид., переробл. та доповн. / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атіка, 2005. – 1064 с.

4. Предборський В.А. Економічна безпека держави: монографія / В.А. Предборський. – К.: Кондор, 2005. – С. 55–63, 66–71.

5. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації / за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2006. – 576 с.

Т.В. Філіпенко,

*кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри
адміністративного права та адміністративної діяльності
(Донецький юридичний інститут
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка)*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАНКІВ ЗА ВАЛЮТНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Валютне правопорушення – це завжди протиправне діяння, яке порушує вимоги валютного законодавства, завдає шкоди особі, суспільству, державі, і тому воно завжди є соціально шкідливим. Ефективним способом попередження та припинення валютних правопорушень є юридична відповідальність, яка застосовується до всіх суб'єктів ринку.

Слід зазначити, що застосування відповідальності за порушення валютного законодавства до уповноважених банків має низку особливостей, пов'язаних зі спеціальним статусом останніх у валютних правовідно-

синах. Відповідальність уповноважених банків можна розділити на відповідальність банків за порушення правил здійснення валютних операцій, оскільки, з одного боку, вони є учасниками валютних правовідносин, і на відповідальність за невиконання функцій агента валютного контролю, адже, з іншого боку, вони зобов'язані здійснювати контроль за валютними операціями інших учасників валютних правовідносин [1, с. 49].

Серед валютних правопорушень, які здійснюються уповноваженим банком як учасником валютних операцій, тобто в процесі своєї господарської діяльності, можна виділити такі:

- недотримання банком правил купівлі-продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України та міжнародних валютних ринках;

- недотримання вимог чинного законодавства України під час здійснення розрахунків у валюті України через кореспондентські рахунки банків-нерезидентів, що відкриті в уповноважених банках;

- недотримання встановлених вимог щодо використання готівкової іноземної валюти на території України;

- недотримання встановлених вимог щодо використання режимів рахунків резидентів і нерезидентів в іноземній валюті та рахунків нерезидентів (представництв нерезидентів) у валюті України;

- недотримання правил купівлі-продажу готівкової іноземної валюти через каси та пункти обміну іноземної валюти;

- недотримання достовірності та встановленого порядку формування та подання до Національного банку і його територіальних управлінь звітності про валютні операції;

- недотримання правил торгівлі банківськими металами та вимог щодо відкриття та використання рахунків у банківських металах, відкритих в уповноважених банках України, та металевих рахунків, відкритих у банках-нерезидентах;

- недотримання правил здійснення переказів іноземної валюти за межі України за дорученнями фізичних осіб і отримання останніми в Україні переказаної їм з-за кордону іноземної валюти;

- недотримання обмежень щодо використання на території України іноземної валюти як застави;

- недотримання встановлених вимог щодо декларування валютних цінностей, які належать банку та знаходяться за межами України.

До другої групи валютних правопорушень, які банк може здійснити при виконанні ним функцій агента валютного контролю, належать такі:

- невиконання встановлених вимог щодо обов'язкового продажу коштів в іноземній валюті, які надійшли на рахунки клієнтів уповноваженого банку;

– недотримання вимог чинного законодавства України під час проведення розрахунків за експортними, імпорнтними та лізинговими операціями клієнтів банку;

– недотримання вимог чинного законодавства України під час проведення розрахунків клієнтів у разі застосування до них або їх контрагентів-нерезидентів спеціальних санкцій згідно зі ст. 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;

– невиконання контрольних функцій при обслуговуванні кредитів, позик в іноземній валюті, отриманих клієнтами від нерезидентів;

– недотримання вимог чинного законодавства України під час здійснення за дорученням клієнтів операцій з переказування валютних цінностей за межі України;

– невиконання функцій агента валютного контролю за експортно-імпорнтними операціями.

Санкції за перелічені правопорушення передбачені ст. 2 Указу Президента України від 27 червня 1999 року «Про врегулювання порядку одержання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів та застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства» [2] та п. 2 ст. 16 Декрету «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» [3].

Відповідно п. 3.1 Положення про валютний контроль, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 8 лютого 2000 р., санкції до уповноважених банків застосовуються Національним банком України [4].

Положенням передбачено, що штрафні санкції застосовуються в кожному випадку порушення. Але у разі притягнення уповноваженого банку до відповідальності за порушення вимог п. 2 ст. 13 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», Національний банк України у Положенні про валютний контроль ввів таке обмеження: розмір одного штрафу не може перевищувати одного відсотка від суми зареєстрованого статутного фонду. Встановлення такого граничного розміру відповідальності ґрунтується на положенні про головне завдання банківського регулювання і нагляду – забезпечення стабільності банківської системи України, захист інтересів вкладників і кредиторів та захист економічних інтересів держави в цілому.

У разі несплати порушником штрафу впродовж п'яти днів після отримання постанови про притягнення до відповідальності за порушення правил валютного законодавства, він підлягає стягненню в судовому порядку.

В окремих випадках, з метою захисту інтересів клієнтів та забезпечення фінансової надійності банків, постановою Правління Наці-

онального банку України для уповноважених банків може бути встановлений інший строк сплати штрафів, але такий строк сплати штрафів не може перевищувати двох років. Зменшення розмірів сум штрафних санкцій є неприпустимим.

1. Кравченко Л.М. Особливості відповідальності уповноважених банків за порушення валютного законодавства / Л.М. Кравченко // Право України. – 2003. – № 2. – С. 49–52.

2. Про врегулювання порядку одержання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів та застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства: Указ Президента України від 27.06.1999 р. № 734/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 27. – Ст. 1310.

3. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – Ст. 184.

4. Про затвердження Положення про валютний контроль: Постанова Правління Національного банку України від 08.02.2000 № 49 зі змінами та доповненнями // Офіційний вісник України. – 2000. – № 14. – Ст. 573.

В.В. Телія,
*начальник УДСБЕЗ ГУМВС України
у Львівській області*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ З РОЗШУКУ МАЙНА І КОШТІВ У ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЧИХ ПЕРЕВІРОК МАТЕРІАЛІВ ПРО ЗЛОЧИНИ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНИХ ЗБИТКІВ У ХОДІ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА

Аналіз свідчить, що у сфері економіки набувають нових форм та методів привласнення цінностей та коштів, з'явилися нові схеми відмивання капіталів шляхом фінансових махінацій, що впливає на зростання «тіньового» сектору економіки. У структурі злочинності переважають тяжкі та особливо тяжкі злочини, з яких певну частину становлять злочини, за якими збитки складають понад 100 тис. грн та більше одного мільйона гривень.

Такий стан справ вимагає від працівників підрозділів ДСБЕЗ створення дієвої та якісної системи із забезпечення відшкодування у повному обсязі завданих протиправними діями фігурантами збитків.

Встановлювати характер і розмір збитків, завданих злочином, необхідно ще на стадії перевірки матеріалів на порушення кримінальної справи.

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ
ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ**

*Матеріали
Всеукраїнської наукової конференції
26 березня 2010 року*

Львів
2010

ББК 67.515 – 67.408.122
УДК 343.37: 343.85

*Рекомендовано до друку редакційною колегією
Всеукраїнської наукової конференції факультету економічної безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 3 від 10 лютого 2010 року)*

Упорядники:
Головко Ю.М.,
старший інспектор факультету економічної безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ

Татарин І.І.,
ад'юнкт Львівського державного університету
внутрішніх справ

Актуальні проблеми протидії злочинам у сфері економіки:
матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Львів, 26 березня
2010 р.). – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 348 с.

У збірнику вміщено тези доповідей та повідомлень учасників Всеукраїнської наукової конференції за участю вчених Польщі, Білорусі, Молдови, керівників Департаменту ДСБЕЗ МВС України, практичних співробітників Державної служби боротьби з економічними злочинами та провідних науково-педагогічних працівників Львівського державного університету внутрішніх справ, інших галузевих вищих навчальних закладів МВС України, а також молодих науковців, які спеціалізуються на проблематиці економічної безпеки.

На пленарному та секційних засіданнях обговорено проблеми вдосконалення підготовки фахівців для ДСБЕЗ, напрями оптимізації діяльності її підрозділів, проблеми виявлення та документування злочинів та кримінальної відповідальності за злочини у сфері економіки, завдання цивільно-правового та адміністративно-правового захисту від економічних правопорушень.

Матеріали конференції будуть корисними для працівників-правоохоронців, викладачів, молодих фахівців, курсантів і студентів, які присвятили себе захистові економіки від злочинних посягань.

Тези доповідей і повідомлень опубліковано в авторській редакції.

**ББК 67.515 – 67.408.122
УДК 343.37: 343.85**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2010

ЗМІСТ

Франчук В.І.

Львівський державний університет внутрішніх справ –
базовий ВНЗ МВС України з підготовки фахівців для ДСБЕЗ.....3

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ДСБЕЗ МВС УКРАЇНИ

Скалозуб Л.П., Василичук В.І.

Організація робочого часу оперативного працівника
ДСБЕЗ МВС України в процесі запобігання та викриття злочинів
у сфері економіки.....5

Сливенко В.Р., Риков М.Г.

Діяльність підрозділів ДСБЕЗ МВС України по протидії
злочинним проявам у мінімізації податків.....9

Коряк В.В.

Проблемні питання нормативно-правового
забезпечення протидії хабарництва..... 11

Франчук В.І.

Економічні злочини як форма загрози економічній безпеці..... 14

Філіпенко Т.В.

Відповідальність банків за валютні правопорушення..... 17

Телиця В.В.

Окремі питання з розшуку майна і коштів у ході проведення
дослідчих перевірок матеріалів про злочини в сфері економіки
з метою забезпечення відшкодування завданих збитків
у ході досудового слідства..... 20

Живко З.Б.

Економіко-правові аспекти корупційних ризиків
у процесі управління як чинник економічної безпеки..... 24

Зозуля Є.В.

Співпраця МВС України із правоохоронними органами
Республіки Білорусь та Російської Федерації у боротьбі
зі злочинністю у сфері економіки..... 28

Амеліна О.Ю.

Використання судовим експертом-економістом методу моделювання
в судовій економічній експертизі..... 32

Керницький І.С., Бородій Ю.С.

Діяльність ДСБЕЗ: теоретичний і прикладний аспекти..... 35

Ревак І.О., Хомин О.Й.

Характер вчинення економічних злочинів
та їх наслідки для національної економіки..... 38

Дідик Н.І.

Основні аспекти взаємодії слідчого з підрозділами ДСБЕЗ..... 42